

UNESCO

United Nations Educational Scientific and Cultural Organization / FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur

1. Fakta

Type organisasjon: Særorganisasjon

Etableringsår: 1946

Hovedkvarter: Paris

Antall landkontorer: 48

Leder: Generaldirektør Irina Bokova,
(Bulgaria)

Datoer for styremøter 2013:
10.04–26.04 og 25.09–11.10.

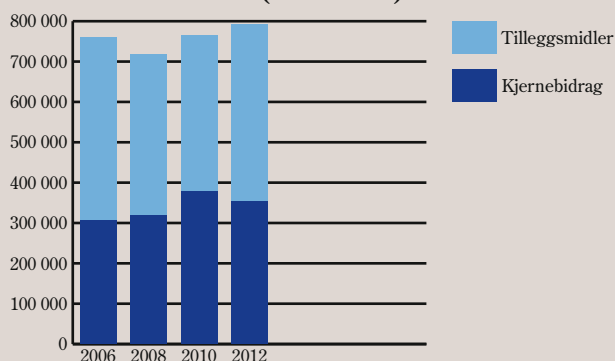
Norsk styreplass: Nei

Antall norske ansatte: 4

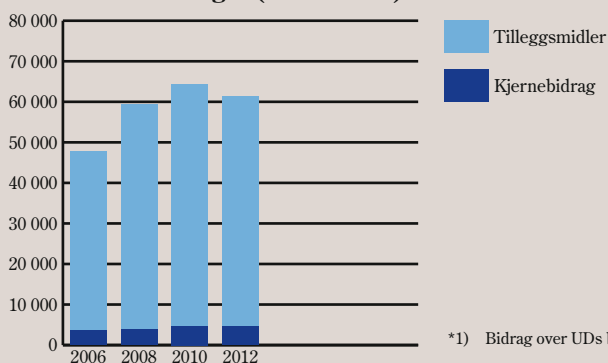
Ansvarlig departement: Kunnskaps-
departementet i samarbeid med Utenriks-
departementet

Internett: www.unesco.org

Totale inntekter (1000 USD)

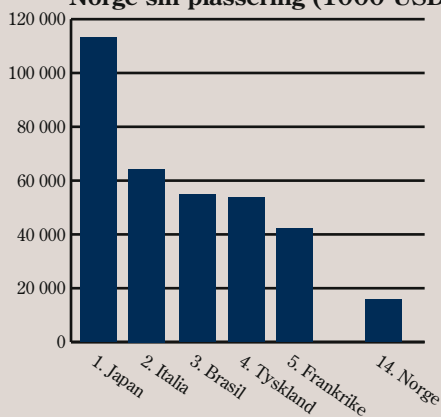

Norske bidrag*¹⁾ (1000 NOK)

*1) Bidrag over UDs budsjettområde

De fem største giverne i 2012 inkludert Norge sin plassering (1000 USD)

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Mandat og virkeområder

Norges innsats i FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO) skal fremme menneskerettighetsprinsipper, prinsippet om bærekraftig utvikling, demokratiutvikling, kultur for utvikling, likestilling, konfliktforebygging og bekjempelse av fattigdom. FNs tusenårsmål med særlig fokus på fattigdomsbekjempelse, mer rettferdig fordeling av ressursene og en mer demokratisk verdensorden er viktige premisser for arbeidet i UNESCO. Det er utarbeidet en strategi for norsk UNESCO-arbeid for perioden 2009–2013 som fastsetter overordnede prinsipper og mål for norsk politikk overfor UNESCO. Den vil bli revidert i 2013.

Organisasjonens fireårige arbeidsprogram (overgang fra toårsprogram) og langsiktige strategiske plan (8 år) skal vedtas på generalkonferansen i november 2013.

Oppnådde resultater i 2012

Resultater innen utdanningssektoren

UNESCO har i 2012 arbeidet langs to hovedlinjer: økt innsats for å nå lengst mulig for å nå målene for Utdanning for alle innen 2015 og arbeid med å utvikle en post 2015 agenda. UNESCO bidro konseptuelt til FNs generalsekretærs utdanningsinitiativ (Globale Education First Initiativ-GEFI) og har fått sekretariatsansvaret for initiativet.

UNESCO og Pakistan arrangerte høynivåeventen «Stand up for Malala – Girls' Education is a Right», som samlet blant andre 20 framtrepende personer fra hele verden og satte fokus på jenters rett til utdanning, ikke minst på ytringsfriheten. Arrangementet resulterte i en avtale med den pakistanske regjeringen som lovet 10 mill. kr til UNESCOs Malala Fund for Girls' Right to Education.

UNESCO har i samarbeid med malaysiske utdanningsmyndigheter hatt en gjennomgang av sektoren, noe som har resultert i en helhetlig utdanningsplan for Malaysia fram til 2025. UNESCO og OECD arbeider nå sammen om en tilsvarende gjennomgang av utdanningssektoren i Thailand.

Global Monitoring Report ble lansert i oktober med temaet yrkesopplæring. Rapporten er blitt et globalt referansekonsument, og den viser at det fremdeles er i underkant av 60 millioner barn som ikke begynner på skolen. UNESCO har hatt en gjennomgang i 6 land av deres politikk for lærerrekuttering og etterutdanning, med en særlig oppfølging i Burkina-Faso og Sierra Leone.

Innenfor yrkesopplæring har UNESCO gitt direkte støtte til 20 land, med mer omfattende gjennomganger i 4 land (El Salvador, Kambodsja, Laos og Zanzibar/Tanzania).

Resultater innen vitenskapssektoren

Innen havforskning ledet Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) arbeidet med utgivelsen «A Blueprint for Ocean and Coastal Sustainability» som ble ett av hovedbidragene innen havspørsmål på Rio+20. IOC ba i november

2012 de regionale tsunamisentrene i Australia, India og Indonesia om å påta seg fullt operasjonelt ansvar for Det indiske hav fra og med 31. mars 2013, noe som innleder en ny æra for samarbeid innen tsunamivarslingssystem i denne regionen. I 2012 ble Tsunami Wave Exercises og testing av systemkommunikasjon utført med suksess i alle de fire regionale tsunamivarslingsregionene.

International Hydrological Programme (IHP) organiserte i 2012 over 40 offisielle møter og regionale events på 6th World Water Forum, Rio+20 og Stockholm World Water Week. IHPs World Water Assessment Programme ga i 2012 ut den fjerde World Water Development Report: «Managing Water under Uncertainty and Risk». IHP publiserte i 2012 også to «briefing notes» om juridiske aspekter ved forvaltning av grunnvann i samarbeid med FAO, IAH og Verdensbanken og et oppdatert UNESCO/IGRAC Transboundary Aquifers of the World Map. To nye grunnvannsbasseng i Etiopia og Kenya ble identifisert og boring etter vanntilførsel igangsatt. UNESCO-IHE Institute for Water Education og kategori 2-vannsentre uteksaminerte i 2012 1250 afrikanske vannekspert, og UNESCO-IHE ble i 2012 akkreditert studieprogrammet Master of Science.

I 2012 signerte Iran, Israel, Jordan og Tyrkia en avtale om 5 mill. USD i frivillige bidrag hver til byggingen av forsknings-senteret SESAME (Synchrotron-light for Experimental Science and Applications in the Middle East) i Jordan etter modell av CERN, et initiativ for å fremme fred og vitenskapelig samarbeid i Midt-Østen.

Resultater innen kultursektoren

Innenfor programområdet kultur har UNESCO i 2012 hatt særlig fokus på kapasitetsbygging tilknyttet flere av kulturkonvensjonene. 2003-konvensjonens kapasitetsbyggingsstrategi har gjort at Afrika er den regionen som har flest nominasjoner til de forskjellige listene (27 % av det totale antallet). 41 land er i ferd med å revidere sine nasjonale lovverk for bedre å ivareta sin immaterielle kulturarv. UNESCO har hatt flere initiativer i områder i konflikt; I Mali har man igangsatt konserveringstiltak for manuskriptene i Timbuktu og opplæring av befolkningen for å hindre ulovlig handel med kulturgjenstander.

Resultater innen kommunikasjons- og informasjonsektoren

Innenfor programområdet kommunikasjon og informasjon har UNESCO arbeidet med problemstillinger omkring internett og presse- og talefrihet og publisert «Global Survey on Internet Privacy and Freedom of Expression».

Etter forespørsel fra UNESCOs mellomstatlige program International Programme for the Development of Communication (IPDC) i 2010, ble det igangsatt en prosess omkring journalisters sikkerhet som i 2012 resulterte i en UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issues of Impunity. UNESCO støtter medlemslandene i å øke borgernes tilgang til vitenskap og informasjon, og flere land har nå inkludert Open Educational Resources (OER) i sine utdanningspolitikker.

CapEFA

Programmet Capacity Development for Education For All (CapEFA) er et felles giverprogram som ble startet i 2003 med Norge, Danmark, Sverige og Finland. CapEFA er integrert i UNESCOs arbeid mot å nå EFA-målene gjennom følgende satsingsområder:

- sektorplanlegging
- økt alfabetisering
- bedre lærerdekning
- teknisk og yrkesrettet opplæring (TVET)

Programmet har gitt støtte til kapasitetsbyggingstiltak i ca. 30 land.

Programmet var gjenstand for en ekstern evaluering i 2012/13. Denne vurderte CapEFA som en effektiv måte å allokere midler på, og at programmet gir resultater og viser endringsvilje og kapasitet. CapEFA samarbeider med utdanningsdepartementer i enkeltland, og har skapt tillit, samarbeidsvilje og høy grad av eierskap hos de nasjonale aktørene.

2. Vurderinger: Resultater, effektivitet og kontroll

Organisasjonens resultatarbeid

Perioden 2011–13 har vært preget av et inntektskutt i realiteten på nær 30 % som følge av USAs fastfrysing av sitt kontingentbidrag. Det har medført reduksjon i store deler av programvirksomheten med kutt på 60–80 % til aktiviteter innenfor ulike programmer. Det har vært satt opp et eget veikart over innsparinger med konkrete målbare mål.

UNESCO har en komplisert resultatstruktur som medfører at det er utfordrende å få et helhetlig bilde av organisasjonens samlede resultater. Det rapporteres to ganger per år om arbeidsprogrammet i forhold til oppsatte resultatmål. Rapporteringen inneholder omtale av utfordringer og vurdering av erfaringer. Arbeidsprogrammet dekker organisasjonens regulære budsjett (kjernemidler), men indikerer også ekstra-budsjettære midler som givere har forpliktet seg til. Oversikt over disse beskrives også i et eget dokument (Additional Programme). UNESCO har en overordnet evalueringsplan som korresponderer med den strategiske planen for 2008–2013, og som bl.a. innebærer at alle de overordnede målsettingene i programmet skal evalueres i løpet av perioden.

Systemer for planlegging og budsjettering

UNESCO er i en prosess hvor man i større grad går over til resultatbasert styring og budsjettering. Det har vært gjennomført opplæring for ansatte i organisasjonen, og gjort forbedringer i programmet med tanke på målformuleringer og indikatorer. UNESCOs mandat konkretiseres i den strategiske planen for 2008–2013. Denne er nå under revidering og skal endelig vedtas på generalkonferansen høsten 2013, og da som en 8-årig strategisk plan. UNESCO har et toårig arbeidsprogram og budsjett basert på den strategiske planen, men for å skaffe en noe lengre planleggingshorisont og tilpasse den til QCPR er det vedtatt å utarbeide 4-årige arbeidsprogrammer med toårige budsjetter. Det foreslåtte

arbeidsprogrammet for 2014–17 er knyttet til den strategiske planen og har 5 programområder med tilhørende budsjett. Hvert programområde er delt inn i hovedområder med budsjettposter og et antall resultatmål med indikatorer og benchmarks.

Kontrollsystemer og antikorrupsjon

UNESCO har toårige evalueringsplaner. Evalueringsrapporter stiles til generaldirektøren og legges frem for styret. Intern-revisjon gjennomføres av Internal Oversight Service (IOS) som rapporterer direkte til generaldirektøren og legges frem for styret. Kvaliteten på revisjonsrapportene vurderes som meget gode. UNESCO har innført International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). Ekstern revisor velges av UNESCOs generalforsamling blant medlemslandenes nasjonale riksrevisjoner. Frem til 2017 er dette Frankrike.

UNESCO arbeider aktivt med risikovurderinger og har opprettet en komité for risikostyring (Risk Management Committee). I samarbeid med eksterne evaluatorene og ekstern revisor har OIOS bidratt til å avdekke mange viktige forhold som har ledet til endringer i virksomhetene de siste fire årene. I 2010 opprettet UNESCO en egen kontrollkomité (Oversight Advisory Committee) som rapporterer direkte til styret. Antikorrupsjon prioriteres i organisasjonen, det er opprettet egen varslingskanal og en egen enhet i IOS er ansvarlig for oppfølging av varslede saker. UNESCO opprettet i 2009 et etikkontor som blant annet har gjennomført informasjons- og opplæringstiltak. Etikkontoret rapporterer direkte til styret, og lederen for kontoret kan sitte i maksimalt 4 år.

Institusjonsbygging og nasjonalt eierskap

Kapasitets- og institusjonsutvikling ligger som uttalte målsettinger innen alle programområdene. UNESCO arbeider desentralisert gjennom ca. 50 kontorer regionalt og nasjonalt.

Disse er i kontakt med nasjonale myndigheter, og prioriteringer foretas i tråd med nasjonale behov. Det er utviklet egne landstrategier for en rekke utviklingsland.

I tillegg har UNESCO vedtektsfestet oppretting av Nasjonal-kommisjoner i hvert medlemsland som skal rådgir myndig-hetene i forhold til UNESCOs virke.

UNESCO har et eget institutt, International Institute of Educational Planning (IIEP) som har et særlig ansvar for planlegging og kapasitetsutvikling i utdanningssektoren i utviklingsland.

Lærings- og endringsvilje

UNESCO gjennomfører nå en omfattende reformprosess, delvis som en oppfølging av den eksterne uavhengige evalueringen som ble fremlagt i 2010, og delvis på bakgrunn av at budsjettet er skåret ned ca. 30 % i inneværende programperiode.

Reformene omhandler rasjonalisering av rutiner og en strøm-linjeforming av adminstrasjonen. Forholdet mellom admini-strative utgifter og programutgifter skal omfordeles, og for-holdet mellom ansatte i hovedkvarteret og i felt skal justeres i retning av sistnevnte.

3. Norsk politikk overfor UNESCO

De viktigste prioriteringene for Norge er:

- Utdanning for alle er Norges hovedprioritering i UNESCO. Norge skal arbeide for at UNESCO har en helhetlig tilnærming til EFA, hvor man også henter kunnskap fra UNESCOs øvrige sektorer og fra andre EFAaktører i det globale systemet.
- Arbeide for at målet om et informasjonssamfunn for alle, hvor alle kan skape, ha tilgang til, bruke og dele informa-sjon og kunnskap, løftes høyere på UNESCOs agenda, og at ytringsfrihet og etiske aspekter får en fremtredende plass i dette arbeidet med et særlig fokus på journalisters sikkerhet.
- Arbeide for at UNESCOs vitenskapsprogram konsentrerer seg om politikktutvikling og kapasitetsbygging i utviklings-land og spørsmål relatert til åpen tilgang til vitenskapelig materiale og læringsressurser og til forvaltning av natur-ressurser. Norge har særlig lagt vekt på havovervåking gjennom Intergovernmental Oceanographic Committee og på at samfunnsvitenskapsområdet skal fokusere på samfunnsmessige konsekvenser av klimaendringer.
- Arbeide for at kultur for utvikling, herunder vern og fremme av kulturarven, prioriteres. UNESCO bør konsentrere seg om å bistå land, især utviklingsland, med å utforme kulturpolitiske rammeverk.
- Arbeide for at likestillingsspørsmål og kvinners situasjon løftes høyere på agendaen både i programvirksomhet og internt i organisasjonen.

- Fremme at Afrika gis overordnet prioritering i gjennom-føringen av programvirksomheten.
- Arbeide for at UNESCO konsentrerer seg om funksjoner hvor organisasjonen har komparative fortrinn, hoved-sakelig som pådriver i normative og etiske spørsmål, som kapasitetsutvikler og som katalysator for globalt samar-beid.
- Arbeide for at UNESCO skal drive global overvåking og analyse, støtte utviklingslandene i etableringen av nasjo-nale institusjoner og i utformingen av nasjonal politikk og være en kunnskapsbase hvor nasjonale regjeringer kan hente kunnskap og erfaringer.
- Arbeide for at budsjettkuttet i organisasjonen som følge av manglende amerikanske bidrag i minst mulig grad skal gå ut over prioritert programvirksomhet.

Kunnskapsdepartementet har ansvar for å koordinere UNESCO-arbeidet mellom departementene og er i tillegg fagdepartement for UNESCOs arbeid innenfor utdanning og vitenskap. Utenriksdepartementet har det overordnede ansvaret for norsk politikk overfor UNESCO. Kultur-departementet har ansvaret for generelle kultursaker, idrett og kommunikasjon. Miljøverndepartementet har ansvaret for arbeidet med verdensarven og miljøspørsmål. Det er et særtrekk ved UNESCO at alle medlemsland har UNESCO-kommisjoner. Den norske UNESCO-kommisjonen er et uavhengig, rådgivende organ med sekretariat i Kunnskaps-departementet.

Utenriksdepartementet

Besøksadresse: 7. juni plassen/ Victoria Terrasse, Oslo

Postadresse: Postboks 8114 Dep. N-0032 Oslo

Ved spørsmål, kontakt Seksjon for budsjett og forvaltning på e-postadresse:

sb-fn@mfa.no. Profilarlene er også tilgjengelige på: www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/fn/fnorg_vurdering

UTENRIKSDEPARTEMENTET